

ИЗЛОЖБА

Слике друштвених стварности

Уметничком павиљону Цвијета Зузорић 1934. године одржана је Прва графичка изложба - први колективни јавни наступ савремене графичке сцене у Србији. У организационом и садржајном смислу три личности одиграле су кључну улогу у овом догађају. То су били Љубомир Ивановић, Михаило С. Петров и Ђорђе Андрејевић Кун. Њихова уметничка заоставштина у фокусу је аутора две изложбе у Београду које, иако су осмишљене независно једна од друге, представљају комплементарну целину.

У Народној библиотеци Србије нам је захваљујући раду Марије Богдановић, Љиљане Башић и Славена Попаре приказан графички опус Ивановића, Петрова и Куна, док је у Легату Чолаковић кустоскиња Мишела Блануша пажњу посветила сликама, цртежима и графикама Ђорђа Андрејевића Куна. Љубомир Ивановић је почетак континуитета модерне

српске графике, што због карактера свог опуса, тако и због дугогодишњег педагошког рада у чијем окриљу су поникли и Петров и Кун.

Поред серије скица које су настале у његовом свакодневним дружењима са пријатељима код хотела „Москва“, „Руски цар“ и „Гранд“, Љубомир Ивановић је Библиотеци оставио низ изузетних дрвореза насталих након његових путовања по Србији, Македонији, Босни, као и мапе са графичким представама Старог Париза. Михаило С. Петров отвара ново поглавље у развоју српске графике уграђујући у свој рад искуства актуелних светских уметничких покрета. Његов ангажман 1921. и 1922. године у авангардним часописима Зенит, Дада Танк и Ут, отворио је врата апстрактној графици у Србији. Те радове садржи гра-

Кун је био представник грађански освешћене елите која је реализовала међуратни НИН, али и обавештајац који фалсификује документе за потребе комунистичке партије у илегалу

фичка мапа „Седам линореза“ коју је Петров штампао 1971. а покљонио Народној библиотеци Србије приликом усељења у нову зграду 1973. године. Аутор дизајна за грб Града Београда, Ђорђе Андрејевић Кун је уметник чије штампане графичке мапе из тридесетих и четрдесетих година 20. века у целости има Народна библиотека у својој Графичкој збирци. Представник такозване социјалне графике, односно графике у којој исказује свој друштвени ангажман као комунисте у Краљевини Југославији, Кун је посебна фигура у уметничкој историји овог поднебља. Са једне стране наследник Гојиних и уметничких настојања немачких уметника из периода Вајмарске републике, представник грађански освешћене елите која је покренула и реализовала међуратне Недељне информативне новине - НИН као гласило такозване леве оријентације, а са друге обавештајац и човек од поверења који фалсификује документа за потребе комунистичке партије која у Краљевини Југославији ради у илегалу.

Бисер у његовом опусу је графичка мапа „Крваво злато“. Реч је о 28 дрвореза који осликавају услове рада у Борском руднику, који је тридесетих година одсликавао друштвену стварност и степен корумпираности предраатне државе. Цртежи који су били предлошци за мапу графика настајали су тајно, ноћу, у време када је Кун кришом улазио у рударска окна заједно са рударима. Рад на мапи траје две године. Прво издање отиснуто је 1936. године на ручној преси, а следеће 1937. године у штампарији Јована Лукса у Новом Бечеју, граду где је цензура рађена на петнаест дана. Кун је урадио укупно четири издања ове мапе са више хиљада појединачних примерака који су брзо и убедљиво ширили идеје које је заступао.

СНЕЖАНА СТАМЕНКОВИЋ

Изложбе: Графички омнибус - Народна библиотека Србије (до 10. децембра); No Pasaran - Легат Чолаковић МСУБ (до 19. децембра)

